

Sygn. akt VIII Pz 18/21

POSTANOWIENIE

Dnia 5 listopada 2021 r.

Sąd Okręgowy w G. VIII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w sk ładzie:

Przewodnicząca Sędzian Grażyna Łazowska (spr)

Sędziowie Teresa Kalinka

Jolanta Łanowy-Klimek

po rozpoznaniu sprawy w dniu 5 listopada 2021r. w G.

na posiedzeniu niejawnym

sprawy A. P.

przeciwko Sądowi (...) w O.

o uznanie odwołania za bezskuteczne

na skutek zażalenia powódki

od postanowienia Sądu Rejonowego w Gliwicach

z dnia 25 maja 2021r. *sygn. akt* VI P 40/20

postanawia

oddalić zażalenie.

(-)Sędzia T.Kalinka (-)Sędzia G.Łazowska (-)Sędzia J.Łanowy-Klimek

Sygn. akt VIII Pz 18/21

UZASADNIENIE

Powódka A. P. wniosła pozew przeciwko Sądowi (...)

w O., w którym domagała się uznania za bezskuteczne odwołania z funkcji wiceprezesa Sądu (...) i zasądzenia od pozwanego kwoty 13 163 zł tytułem wynagrodzenia za okres od 28 grudnia 2017r. do 1 lipca 2018r., ewentualnie w razie uznania wyżej wymienionego roszczenia za bezzasadne ustalenia istnienia stosunku pracy na stanowisku wiceprezesa Sądu (...) w O., a w razie uznania powyższych roszczeń za bezzasadne zasądzenia od pozwanego kwoty 13 163 zł tytułem odszkodowania.

Na uzasadnienie swoich żądań powódka wskazała, że jest sędzią Sądu (...)

w O., a z dniem 1 lipca 2012r. została powołana na stanowisko wiceprezesa Sądu (...) w O. na sześcioletnią kadencję. Pismem z 15 grudnia 2017r., nadanym

21 grudnia 2017r. została zawiadomiona przez podsekretarza stanu w Ministerstwie Sprawiedliwości Ł. P. o odwołaniu jej z dniem 18 grudnia 2017r. z funkcji wiceprezesa. Powódka podniosła, iż w piśmie tym nie podano żadnego uzasadnienia podjętej decyzji, przyczyny jej odwołania nie zostały zamieszczone również na stronie internetowej

Ministerstwa Sprawiedliwości, jedynie przywołany został art. 17 ustawy – Prawo o ustroju sądów powszechnych. W ocenie powódki wyżej powołany przepis jest sprzeczny

z Konstytucją RP, a wyłącznym celem jego wprowadzenia było podporządkowanie władzy sądowniczej władzy wykonawczej. Zdaniem powódki odwołanie jej z funkcji wiceprezesa sądu bez wskazania jakiegokolwiek uzasadnienia godzi w podstawy demokratycznego państwa prawnego, a także w elementy jej stosunku pracy oraz stanowi niedopuszczalną arbitralną ingerencję władzy wykonawczej w niezależność władzy sądowniczej. Nadto powódka wskazała, iż nie zostały wskazane żadne uchybienia co do wykonywanych przez nią obowiązków w związku z pełnioną funkcją. Powódka podniosła także, że odwołanie jej pismem podsekretarza stanu w Ministerstwie Sprawiedliwości jest sprzeczne z prawem, bowiem czynność ta będąca ingerencją w samo „jądro kompetencyjne” władzy sądowniczej może być wykonana osobiście jedynie przez Ministra Sprawiedliwości.

Postanowieniem z 13 czerwca 2019r. Sąd Rejonowy w G. na podstawie art.464§1 k.p.c. uznał się niewłaściwym do rozpoznania sprawy i sprawę przekazał do Ministra Sprawiedliwości.

W rozpoznaniu zażalenia powódki na to postanowienie Sąd Okręgowy w G. postanowieniem z 2 stycznia 2020r. sygn. VIII Pz 53/19 uchylił zaskarżone postanowienie.

W uzasadnieniu swojego rozstrzygnięcia Sąd Okręgowy stwierdził, że postanowił jak w sentencji, gdy w sprawie powódki przeciwko pozwanemu pracodawcy właściwy jest sąd rozpoznający sprawę z zakresu prawa pracy. Przyjmując takie stanowisko Sąd Okręgowy powołał się na art.89 § 2 ustawy Prawo o ustroju sądów powszechnych, który stanowi,

że sędziom w sprawach o roszczenia ze stosunku służbowego przysługuje droga sądowa.

W ocenie Sądu Okręgowego za takim przyjęciem przemawia fakt, iż powołanie powódki do pełnienia funkcji wiceprezesa Sądu (...) w O. wywarło skutki zarówno w sferze publicznej jak i w sferze jej stosunku służbowego.

Postanowieniem z 25 maja 2021r. sygn. VI P 40/20 Sąd Rejonowy w G. odrzucił pozew A. P. albowiem sprawowanie funkcji wiceprezesa sądu nie pozostaje w związku z pracowniczą stroną stosunku służbowego, a tym samym w przypadku odwołania z funkcji wiceprezesa sądu nie przysługuje droga sądowa.

W uzasadnieniu swojego rozstrzygnięcia Sąd Rejonowy rozróżnił istnienie stosunku służbowego sędziego stanowiącego więź publicznoprawną łączącą sędziego z państwem oraz więź pracowniczą łączącą sędziego z pracodawcą czyli sądem. Sąd Rejonowy wskazał,

że sprawowanie funkcji wiceprezesa sądu nie stanowi elementu stosunku służbowego sędziego, nie pozostaje w związku z pracowniczą stroną stosunku służbowego, jest natomiast przejawem partycypacji w sprawowaniu nadzoru nad działalnością administracyjną sądów wynikającym z podległości służbowej w zakresie w jakim wiceprezes sądu zastępuje prezesa sądu w jego zadaniach. Tymczasem we właściwym rozumieniu art.89 § 2 k.p.c. droga sądowa przysługuje sędziom jedynie w odniesieniu do tych elementów treści stosunku służbowego sędziego, które mają związek z pozostawaniem sędziego w zatrudnieniu i wykonywaniem obowiązków związanych ze służbowym stosunkiem pracy, w przypadku zaś spraw ze stosunku nadrzędności i podporządkowania oraz podległości służbowej, do czego należy zaliczyć odwołanie z funkcji wiceprezesa sądu, droga sądowa nie przysługuje. Dodatkowo Sąd Rejonowy wskazał, że odwołanie powódki z funkcji wiceprezesa sądu nastąpiło na podstawie art.17 ust.1 ustawy z dnia 12 lipca 2017e. o zmianie ustawy – Prawo o ustroju sądów powszechnych oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2017r., poz.1452), zgodnie z którym prezesi i wiceprezesi sądów powołani na podstawie przepisów ustawy zmienianej w art.1, w brzmieniu dotychczasowym, mogą zostać odwołani przez Ministra Sprawiedliwości, w okresie nie dłuższym niż 6 miesięcy od dnia wejścia w życie niniejszej ustawy, bez zachowania wymogów określonych w art.27 ustawy zmienianej w art.1, w brzmieniu nadanym niniejszą ustawą. Sąd Rejonowy wskazał, że ustawa z dnia 27 lipca 2001r. – Prawo o stroju sądów powszechnych (Dz.U. z 2020r., poz.2072) zawiera zamknięty katalog spraw, w których przysługuje środek zaskarżenia od personalnych decyzji Ministra Sprawiedliwości. Takie ukształtowanie środków odwoławczych wskazuje, że wolą ustawodawcy było przyznanie prawa do zaskarżania decyzji Ministra Sprawiedliwości jedynie w ograniczonym zakresie. Tym samym brak jest podstaw do uznania, aby przepisy prawa dopuszczały możliwość

uznania za bezskuteczną decyzję Ministra Sprawiedliwości w tym zakresie na drodze sądowej, skoro ustawodawca nie przewidział możliwości odwołania od decyzji Ministra Sprawiedliwości, podjętej na podstawie art.17 ust.1 ustawy z dnia 12 lipca 2017r. o zmianie ustawy o ustroju sądów powszechnych oraz niektórych innych ustaw, który stanowił podstawę prawną do odwołania powódki z funkcji wiceprezesa sądu (Sąd Rejonowy powołał się na postanowienie Sądu Najwyższego z 6 lutego 2019r., sygn. I NO 12/18, Lex nr 2616214). Zatem w przypadku żądania o uznanie za bezskuteczne odwołania z funkcji wiceprezesa sądu droga sądowa jest niedopuszczalna i stąd na podstawie art.199 §1 pkt 1 k.p.c. pozew powódki podlega odrzuceniu.

Zażalenie na postanowienie wniosła powódka zarzucając mu błędne przyjęcie przez Sąd I instancji braku drogi sądowej w związku z art.89§2 ustawy z dnia 27 lipca 2001r. Prawo o ustroju sądów powszechnych.

W uzasadnieniu powódka wskazała, że chybiony jest pogląd Sądu I instancji, jakoby sprawowanie przez sędziów funkcji wskazanych w ustawie – Prawo o ustroju sądów powszechnych nie miało związku z pracowniczym elementem stosunku służbowego sędziego, gdy w zakresie sporu o wysokość czy zapłatę dodatku funkcyjnego łączącego się ze sprawowaniem funkcji, istnieje droga sądowa i stąd istnieje także w zakresie sporu o sprawowanie funkcji. Powódka dodała, że odmawiając jej po raz kolejny drogi sądowej Sąd Rejonowy uczynił to pomimo wiążącego w dalszym postępowaniu prawomocnego postanowienia Sądu Okręgowego w G. z 2 stycznia 2020r. w sprawie VIII Pz 53/19, w którym przesądzono istnienie drogi sądowej w niniejszej sprawie.

W odpowiedzi na zażalenie pozwany wniósł o jego oddalenie w całości.

Sąd Okręgowy zważył co następuje:

Zażalenie powódki nie zasługuje na uwzględnienie.

Rację ma Sąd Rejonowy, że w sprawie dotyczącej odwołania powódki z kadencji wiceprezesa sądu nie przysługuje droga sądowa i stąd z mocy art.199§1 pkt 1 k.p.c. jej pozew przeciwko pozwanemu Sądowi (...) w O. podlega odrzuceniu, bowiem droga sądowa jest niedopuszczalna.

Słusznie Sąd Rejonowy zauważył, że stosunek służbowy sędziego obejmuje z jednej strony więź publicznoprawną łączącą sędziego z państwem oraz więź pracowniczą łączącą sędziego z pracodawcą czyli sądem, przy czym sprawowanie funkcji wiceprezesa sądu nie stanowi elementu stosunku służbowego sędziego, nie pozostaje w związku z pracowniczą stroną stosunku służbowego. Powołanie na funkcję prezesa lub wiceprezesa sądu i odwołanie z tej funkcji nie przekształca stosunku służbowego sędziego. Powódka po odwołaniu z funkcji wiceprezesa sądu w dalszym ciągu zajmuje to samo stanowisko służbowe – sędziego Sądu (...) i może wykonywać wszelkie czynności wynikające z tego stosunku służbowego. Słusznie zauważył Sąd I instancji, że pełnienie funkcji wiceprezesa sądu jest przejawem partycypacji w sprawowaniu nadzoru nad działalnością administracyjną sądów wynikającym z podległości służbowej w zakresie w jakim wiceprezes sądu zastępuje prezesa sądu w jego zadaniach. Tymczasem droga sądowa, zgodnie z art.89§2 ustawy – Prawo o ustroju sądów powszechnych, przysługuje jedynie sędziom w odniesieniu do tych elementów treści stosunku służbowego sędziego, które mają związek z pozostawianiem sędziego w zatrudnieniu i wykonywaniem obowiązków związanych ze służbowym stosunkiem pracy, w przypadku zaś spraw ze stosunku nadrzędności i podporządkowania oraz podległości służbowej, do czego zaliczyć należy odwołanie z funkcji wiceprezesa sądu, droga sądowa nie przysługuje. Nadto, jak trafnie zauważył Sąd Rejonowy, decyzja o odwołaniu powódki z funkcji wiceprezesa sądu zapadła na podstawie art.17 ust.1 ustawy z dnia 12 lipca 2017r. o zmianie ustawy – Prawo o ustroju sądów powszechnych oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2017r., poz.1452), a przepisy prawa nie przewidują możliwości uznania za bezskuteczną decyzji Ministra Sprawiedliwości na drodze sądowej, co szczegółowo Sąd Rejonowy wyjaśnił w uzasadnieniu zaskarżonego orzeczenia i co w pełni podziela tut. Sąd.

Odnosząc się do zarzutu powódki, że odmawiając po raz kolejny powódce drogi sądowej Sąd Rejonowy uczynił to pomimo wiążącego prawomocnego postanowienia Sądu Okręgowego w G. z 2 stycznia 2020r. sygn. VIII Pz 53/19, w którym przesądzone istnienie drogi sądowej w sprawie, to w ocenie Sądu Okręgowego zarzut ten nie zasługuje na uwzględnienie. Powołanym postanowieniem z 2 stycznia 2020r. Sąd Okręgowy uchylił zaskarżone w tamt. postępowaniu postanowienie Sądu Rejonowego i tylko w uzasadnieniu wyraził pogląd, że w sprawie powódki przeciwko pozwanemu pracodawcy właściwy jest sąd rozpoznający sprawy z zakresu prawa pracy. Zdaniem Sądu Orzekającego taka ocena prawna Sądu drugiej instancji nie miała charakteru wiążącego dla Sądu Rejonowego przy wydawaniu zaskarżonego obecnie postanowienia i nie ma też mocy wiążącej dla Sądu Okręgowego rozpoznającego zażalenie powódki. Przepis art. 386§6 k.p.c., z którego powódka zdaje

się wywodzić swoje stanowisko, nie ma bowiem zastosowania w rozpoznawanej sprawie. Sąd Okręgowy podziela stanowisko Sądu Najwyższego zajęte w postanowieniu z 12 stycznia 2007r. IV CZ 94/06 (Lex nr 1087244, podobnie wyrok Sądu Apelacyjnego w Gdańsku

z 12 października 2012r. V Aca 141/12 Lex nr 1293573), że wprawdzie art.386§6 k.p.c.

ma odpowiednie zastosowanie do postępowania zażaleniowego (art.397§2 k.p.c.) ale jako ograniczający zasadę podległości sędziego tylko konstytucji i ustawom (art.178 ust.1 Konstytucji) musi być rozumiany ściśle. Dotyczy on więc tylko sytuacji, gdy dochodzi

do ponownego rozpoznania sprawy przez sąd I instancji na skutek orzeczenia sądu II instancji uchylającego uprzednio wydane orzeczenie przez sąd I instancji i przekazanie sprawy temu sądowi do ponownego rozpoznania. Tylko wówczas oceną prawną wyrażoną w uzasadnieniu orzeczenia sądu II instancji związany jest sąd, któremu sprawa została przekazana

do ponownego rozpoznania jak i sąd drugiej instancji przy ponownym rozpoznaniu sprawy.

Z taką jednak sytuacją nie mamy do czynienia w rozpatrywanej sprawie.

Jednocześnie Sąd Okręgowy zwraca uwagę, że na brak drogi sądowej w przypadku odwołania z funkcji wiceprezesa sądu (...) na podstawie ww. art. 17 ust.1 ustawy

z dnia 12 lipca 2017r. wskazano jednoznacznie w analogicznej pod względem stanu faktycznego sprawie B. i B. przeciwko Polsce, w której Europejski Trybunał Praw Człowieka wydał w dniu 29 czerwca 2021r. wyrok, w którym zasądził na rzecz każdego

ze skarżących po 20 tys. euro jako zadośćuczynienie za szkody materialne i krzywdę moralną. Wyrok ten zapadł na kanwie skargi M. B. i A. B., sędziów S. O. w K. którzy z powołaniem się na art.6 ust.1 Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności (prawo dostępu do sądu) zarzucili, że w sposób bezprawny i arbitralny przed upływem kadencji zostali odwołani ze swoich funkcji wiceprezesów sądu i nie mieli do dyspozycji żadnego środka prawnego umożliwiającego

im kwestionowanie tych decyzji. Sędziowie ci zostali również odwołani z funkcji wiceprezesów decyzją Ministra Sprawiedliwości wydana na podstawie art.17 ust.1 ustawy z dnia 17 lipca 2017r. o zmianie ustawy – Prawo o ustroju sądów powszechnych.

Podstawą rozstrzygnięcia Trybunału było ustalenie, że odwołanym sędziom winno być zapewnione prawo do rozpoznania ich sprawy przez niezawisły sąd oraz, że przepisy prawa polskiego takiej możliwości nie przewidują, wobec czego zostali oni pozbawieni prawa do sądu co stanowi naruszenie art. 6 ust. 1 Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności.

W uzasadnieniu swojego rozstrzygnięcia Trybunał podkreślił znaczenie zarówno konieczności ochrony niezależności władzy sędziowskiej, jak i poszanowania rzetelności proceduralnej w sprawach dotyczących kariery sędziów. W tej sprawie stwierdził nie tylko,

że krajowe regulacje prawne obowiązujące w chwili odwołania skarżących nie precyzowały jasno warunków, w jakich prezes lub wiceprezes sądu mógł być odwołany przed upływem kadencji w drodze odstępstwa od zasady nieusuwalności sędziów w trakcie kadencji,

ale również że niemal cała władza w tej sferze została skoncentrowana w rękach jednego przedstawiciela władzy wykonawczej, a równocześnie organy samorządu sędziowskiego,

w szczególności Krajowa Rada Sądownictwa zostały z tego procesu wykluczone. Trybunał wskazał ponadto na okoliczności odwołania skarżących, takie jak w szczególności wyłączenie w ich przypadku prawa do bycia wysłuchanym i zapoznanie się z motywami decyzji ministerialnych oraz brak jakiegokolwiek możliwości skontrolowania ich przez instancję niezależną od ministra sprawiedliwości zaangażowanego w wydanie kwestionowanych decyzji. Dalej Trybunał podkreślił, że ze względu na znaczenie roli powierzonej sędziom w sferze ochrony praw zagwarantowanych w Konwencji muszą istnieć gwarancje proceduralne zapewniające odpowiednią ochronę autonomii sądownictwa przed niepożądanymi wpływami zewnętrznymi (ze strony ustawodawcy i władzy wykonawczej) lub wewnętrznymi. Chodzi bowiem o zaufanie do władzy sądowniczej. Trybunał wskazał, że gdy wchodzi w grę kwestia kariery sędziów, jak w rozpatrywanej sprawie, w której minister sprawiedliwości podjął decyzję o odwołaniu skarżących jednostronnie i przed terminem, musiały istnieć poważne powody pozwalające uzasadnić wyjątkowy brak kontroli sądowej. Rząd w tej sprawie przedstawił jednak Trybunałowi żadnego takiego powodu. Trybunał ostatecznie stwierdził, że przedterminowe zakończenie kadencji skarżących jako wiceprezesów sądu nie zostało zbadane przez sąd powszechny ani inne ciało sprawujące władzę sądowniczą, w rezultacie czego państwo naruszyło samą istotę prawa skarżących do sądu. Doszło więc do naruszenia art.6 ust.1 Konwencji, co uzasadniało przyznanie skarżącym zadośćuczynienia za szkody materialne i krzywdę moralną.

W konsekwencji takiego stanowiska Sąd Okręgowy z mocy art.397§2 k.p.c. w związku z art.385 k.p.c. oddalił zażalenie powódki jako bezzasadne.

(-)Sędzia T.Kalinka (-)Sędzia G.Łazowska (-)Sędzia J.Łanowy-Klimek